

श्रोत्रात्मा ब्रह्म वेद्यमन्तमम् ॥ अग्रमन्तेन वेद्यं श्रवत्तन्मयो भवेत् ॥
MĀRK. P. 42, 7. 8. bildlich so v. a. worin man eindringen muss: तदेतत्स-
त्यं तदमृतं तदेद्यं (मनसा ताडयितव्यं तस्मिन्मनःसमाधानं कर्तव्यम्
ÇAṆK.) MUND. UP. 2, 2, 2. — Vgl. वेद्य.

वेद्य (denom. von वेद), वेद्यति (धित्ये स्वप्ने च) v. l. im gaṇa कण्डादि
zu P. 3, 1, 27.

1. वेद्य (von 1. विद्) adj. 1) kundbar, berühmt: रथ Kriegsheid RV. 2,
2, 3. 8, 19, 8. 73, 1. प्र वेद्ये कवये वेद्याय गिरं भरे 5, 15, 1. AV. 19, 3, 4.
अग्निर्वेदात् वेद्यश्चोना धातु 6, 4, 2. — 2) kennen zu lernen, zu erkennen,
zu kennen, zu wissen, Gegenstand der Erkenntnis KĀṬH. 30, 4 in Ind.
St. 3, 462. स वेति वेद्यं न च तस्यास्ति वेत्ता ÇVETĪÇV. UP. 3, 19. तं वेद्यं
पुरुषं वेद PRAÇNOP. 6, 6. BHAG. 9, 17. 11, 38. वेद्यं सर्वैरुमेव वेद्यः 15,
15. MBH. 3, 12468. 12474. 13495. 12, 11765. 13, 821. यं विदित्वा परं वेद्यं
वेदितव्यं न विद्यते 1077. 6967. 7389. HARIV. 2175. 4873. 11681. ÇĀṆD.
42 (= प्रधान Comm.). KUMĀRAS. 2, 15. ÇAṆK. zu BṚH. ÂR. UP. S. 208.
WINDISCHMANN, SANGARA 90. BHĀG. P. 8, 8, 22. SĪH. D. 15, 16. 116, 19.
119, 15. 339, 9. DHŪRTAS. 71, 5. SARVADARÇANAS. 17, 1, 14. PAÑĀR. 4, 3, 21.
अ० MBH. 12, 11765. वेदवेद्य PAÑĀR. 1, 12, 31. 75. MĀRK. P. 102, 22. वा-
सुदेवस्ततो वेद्यः als V. zu erkennen MBH. 5, 2562. BHĀG. P. 1, 1, 2. SĪH.
D. 56. MĀRK. P. 51, 45 (vielleicht वेद्यः zu lesen). मृड० anzusehen als
HARIV. 7448.

2. वेद्य (von 3. विद्) adj. 1) zu erwerben in der Redensart वित्तं वेद्यं
Besitz und Erwerb so v. a. Habe und Gut TS. 1, 5, 2. 6, 2, 3. VS.
18, 11. — 2) zu ehelichen: अवेद्यवेदन M. 11, 24.

3. वेद्य adj. von 1. वेद gaṇa गवादि zu P. 5, 1, 2. MBH. 13, 7889 das
eine Mal von NĪLAK. durch वेदप्रतिपाद्य erklärt.

वेद्यत्व (von 1. वेद्य) n. Erkennbarkeit ÇAṆK. zu BṚH. ÂR. UP. S. 208.
NĪLAK. 229.

वेद्यर्त (2. वेदि + घञ्) m. Ende oder Rand des Opferbettes ÇAT. Br. 3,
5, 2, 27. 5, 1, 5, 18. 10, 2, 2, 1. LĀṬS. 1, 1, 24. 2, 2, 25.

वेद्या (von 1. विद्) f. instr. plur. adv. merklich, offenbar; wirklich, in der
That: रात्राता महता वेद्याभिर्नि केष्टे धत्त RV. 1, 71, 1. न रोदसी अमुका
वेद्याभिर्नि पर्वता निनमे 3, 56, 1. न यातव इन्द्र ब्रुवन्ता न वन्दना शविष्ठ
वेद्याभिः 6, 9, 1. अत्राहं वं वि ब्रुवन्त्याभिः 10, 71, 8. NĪR. 2, 21. 13, 13.
ebenso instr. sg.: यस्ते गीर्भित्त्वैर्यं निर्मृता निश्चिति वेद्यान्तु RV. 6, 13,
4. Unerklärt bleibt die Bedeutung des Wortes in शचीभिर्वेद्यानाम्
10, 22, 14.

वेद्यर्थ s. u. 2. वेदि 4).

वेद्य (von व्यध्) 1) m. a) Durchbohrung AK. 3, 3, 8. H. 1523. von Per-
len VARĀH. BṚH. S. 81, 22. मणि० SARVADARÇANAS. 180, 6. das Treffen eines
Geschosses MBH. 8, 3615. बाणवेद्ये परं यत्नमकरोत् 12, 6300. Durchbruch:
यत्र यत्र विवेदायवेधं सलिलविल्लवे। तत्र तत्र वितस्तायाः प्रवाहामृत-
नान्व्यधात् ॥ RĪĀA-TAR. 5, 95. — b) Durchstich, Öffnung Schol. zu KĀṬS.
ÇA. 6, 1, 29. 30. शोणितेन सिरविधादिसर्पता SUÇA. 2, 344, 20. — c) Tiefe,
Vertiefung COLBR. Alg. 97. 103. अङ्गुलमेकं नाभिर्वेधेन VARĀH. BṚH. S.
58, 28. — d) Fixierung des Standes der Sonne oder der Sterne VARĀH.
BṚH. S. 3, 3 (vgl. KERN in der Uebers. z. d. St.). GAṆIT. BHAGABAJ. 6,
Comm. वेधेन ग्रहज्ञानम् GOLDB. 11, 13, Comm. WEBER, KĀSHNĀG. 227.
VI. Theil.

०वलप COLBR. Misc. Ess. II, 325. — e) Bez. eines best. Processes, dem
das Quecksilber unterworfen wird, SARVADARÇANAS. 100, 7. लोक् 13. दे-
क् 14. — f) ein best. Zeitmaass, = 100 Truṭi = 1/3 Lava Baig. P.
3, 11, 6. VP. 22, N. 3. — g) N. pr.; s. u. वेधम् 5). — 2) f. आ mystische
Bez. des Buchstabens म WEBER, RĪMAT. UP. 336. — Vgl. अर्क०, कर्ण०,
मर्का०, रोम०, शब्द०.

वेद्यक (wie eben) 1) m. a) nom. ag. Durchbohrer: नासानाम् MBH. 13,
1651. von Perlen u. s. w. (= मणिमुक्तादिवेद्यकर्तृ Comm.) R. 2, 83, 14
(90, 27 GORR.). — b) Kampher (vgl. भस्म०) TRIK. 2, 6, 39. — c) eine Art
Samerampher, Rumez vesicarius RĪĀN. im ÇKDr. — d) N. einer Hölle,
in welche Verfertiger von Pfeilen gelangen, VP. 208. — 2) n. Korian-
der RĪĀN. im ÇKDr. — Vgl. कृत०, चुक्र०, भस्म०.

वेधन (wie eben) 1) nom. ag. (f. ई). — 2) f. ई a) = कर्ण० ÇKDr. und
WILSON nach TRIK. 2, 8, 39, wo aber nach den Corrigg. कर्णवेधनी zu
lesen ist. — b) Bohrer ÇANDAR. im ÇKDr. — c) Trigonella foenum grae-
cum BHĀVAB. im ÇKDr. — 3) n. a) das Durchbohren, Treffen mit dem
Pfeile MBH. 1, 5522. कृत० adj. H. an. 2, 558. MED. sh. 7. वेधन = विधा
TRIK. 3, 3, 222. — b) das Behängen mit Etwas (instr.): पाप्मना so v. a.
das Anhängen —, Anthwn eines Uebels ÇAṆK. zu BṚH. ÂR. UP. S. 88. —
c) Tiefe COLBR. Alg. 97. समुद्रं शरवेधनम् MBH. 5, 2042 nach der Lesart
der ed. Bomb. — Vgl. कृत० (unter कृतवेद्यक), दृढ०, भस्म०, मल्य०,
कर्णवेधनी, वेणि०.

वेधनिका (von वेधनी) f. Bohrer (zum Durchbohren von Perlen u. s. w.)
AK. 2, 10, 34. H. 909.

वेधमय (von वेध) adj. (f. ई) in der Durchdringung bestehend: दीप्ता
Verz. d. Oxf. H. 105, a, 30.

वेधमुख्य 1) m. = वेधमुख्यक RĪĀN. im ÇKDr. — 2) f. आ Moschus
ebend.

वेधमुख्यक m. Cureuma Zerumbet ROXB. AK. 2, 4, a, 28.

वेद्यस् (von 1. विध्) 1) adj. subst. Verehrer, Diener der Götter; glän-
zig, fromm, getreu; häufig parallel oder verbunden mit विप्र und कवि.
= मेधाविन् NAIGH. 3, 15. = ज्ञ H. an. 2, 592. = बुध MED. s. 40. = वि-
द्वेस् HĀR. 258. = पण्डित VIÇVA im ÇKDr. = विधातृ gewöhnlich bei
den Comm. von 1. धा mit वि abgeleitet UNĀDIS. 4, 224. Es heissen
auch Götter so und zwar nicht bloss solche, die ein priesterliches Amt
haben, wie Agni, Brhaspati, Soma (RV. 1, 65, 10. 5, 43, 12. 9, 26, 3.
103, 4), sondern auch manche anderp. Das Wort scheint also von dem
Begriff pius ausgehend eine allgemejnere Bed. tugendhaft überh., tüch-
tig, brav u. s. w. angenommen zu haben, wie das deutsche fromm den
umgekehrten Weg machte. acc. auch वेद्यम् RV. 9, 26, 3. 102, 4. आ मे
अस्य वेधसो नवीयसो मन्म युधि 1, 131, 6. सत्यो यत्वा कवितम्: स वेधाः
Agni 3, 14, 1. वेधसे कवये वेद्याय 5, 15, 1. प्र वेधसश्चिह्निरसि मनीषाम् 4,
6, 1. 16, 2. ता ते गृणन्ति वेधसो यानि चकर्थ पौस्या 32, 11. 7, 26, 3. अग्नि
मन्थन्ति वेधसः 6, 15, 17. यदे वेधसः समिधे क्वन्ति 25, 6. 8, 43, 1. अग्ने क-
विर्वेधा अंसि 49, 3. त्वा विप्रास आ विवासन्ति वेधसः 5. सोमं क्विन्ति वे-
धसः 9, 26, 6. 29, 2. विप्रा वचोविद् वेधसः 64, 23. 101, 15. 10, 10, 1. 61, 16.
86, 10. 122, 8. 177, 1. देतार AV. 4, 11, 1. 32, 2. 3, 9, 2. तथा तदेधसो विडः
5, 18, 14. यानि धर्मे कपालान्युपचिन्वन्ति वेधसः TS. 1, 1, 2, 2. die Mar-

